СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 160. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 11-го липня 1940. No. 160. Jersey City, N. J., Thursday, July 11, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ЗАКЛОПОТАНА НАПРУЖЕННЯМ З ЯПОНІЄЮ

ВАШИНГТОН.— Суперечка між американською й японською військовою командою в Шанггаю спричиняє американському урядові щораз більше клопоту. Американський уряд пробує полагодити справу мирно, як льокальну, знаючи добре, що деякі круги японської армії не завагаються вжити інциденту, щоби витворити підставу для широких перемін в Азії.

Американський департамент стейту й японська амбасада відбувають часті конференції в цій справі.

ҐРІНЛЯНДІЯ ПРОСИТЬ ПОЖИВИ ВІД АМЕРИКИ.

БОСТОН. — Сюди приїхав ґубернатор Ґрінляндії Еске Брун, щоби перевести з американським урядом переговори в справі достави поживи й інших потрібних товарів для Ґрінляндії, на котрих недостачу Ґрінляндія терпить від захоплення Данії Німеччиною.

ПРЕЗИДЕНТ ЩЕ НЕ ВИЯВЛЯЄ ПЛЯНІВ ЩОДО КАНДИДАТУРИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт відбув у Білому Домі довшу конференцію з представниками преси. Ґазетярі старалися на ріжні способи добути від президента якоїсь відкритої заяви щодо його намірів у справі кандидування знову на уряд президента, але президент не захотів дати ніякої відповіди. Він сказав лише одно, що підчас конвенції в Шікаґо він буде плавати на Потомаку.

ВИЛКІ ЙДЕ НА ВАКАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Вендел Л. Вилкі, кандидат Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав, виїхав до Колорадо Спрингз на двотижневі вакації перед почиванням своєї кадидатської кампанії.

НАПАДИ НА ВИЛКІЯ В КОНГРЕСІ.

ВАШИНГТОН. — Підчас дебати над законопроєктом Геча конгресмен Ренкин з Місісіпі предложив поправку до цього законопроєкту в тому напрямі, щоби урядовці й робітники підприємств публичної вжиткоzости не мали права займатися політичною діяльністю.

Поправка ясно звернена проти републиканського кандидата Вилкія, котрий донедавна був президентом такої компанії, „Комонвелт енд Содерн Корпорейшен", від котрої уряд відкупив за кількадесять мілінів маєтки під елекричний проект долини ріки Тенесі.

ТЕМЕНІ ГОЛ ЗА „КАНДИДУВАННЯ ВЧЕТВЕРТЕ".

НЮ ЙОРК. — Берт Стенд, секретар демократичної організації Ню Йорку, Темені Голу, заявив, що Темені Гол стоїть на кандидування Рузвелта вчетверте.

Серед старих членів Демократичної Партії слідно певну тенденцію в користь Вилкія, котрий ще до недавна платив правильно членські вкладки до Демократичного Клюбу Гровера Клівленда в 15. конґресовім дистрикті.

НОМІНАЦІЯ СТИМСОНА ПОТВЕРДЖЕНА.

ВАШИНГТОН. — Сенат потвердив номінацію републиканця полк. Генрія Стимсона на уряд секретаря війни.

За номінацію заявилися 56 голосів, проти 28. Противники голосували проти номінації на тій основі, що ця номінація є доказом інтервенційної політики президента Рузвелта.

СВІТОВА ВИСТАВА ПОЧИНАЄ ПОПЛАЧУВАТИСЯ.

НЮ ЙОРК. — Гарві Гибсон, голова ради директорів Корпорації Світової Вистави в Ню Йорку, подав до відома, що корпорація виказала за перших 58 днів сезону приходи 696,000 долярів та що вона вже почне незадовго виплачувати свої бонди.

МЕКСИКО ХОРОНИТЬ ЖЕРТВИ ВИБОРІВ.

МЕКСИКО. — Похорон жертв недільних виборів переміняються на справжні політичні демонстрації. В деяких похоронах беруть участь тисячні товпи. Поліція лише з трудом удержує спокій у місті.

Опозиційні агітатори вже заздалегідь закидають урядові обманства при обчислюванні голосів.

ПОСУДЖУЮТЬ ЗА ЧУЖИНЕЦЬКУ АҐЕНТУРУ.

БАЛЬБОА (Каналова Зона).—Д-ра Еміля Вольфа, німецького хеміка, котрого арештовано недавно за переступлення закону проти наркотиків, звільнено з того закиду, але рівночасно арештовано за занедбання закона про реєстрацію чужинецьких аґентів.

УРЯД ПРИСПІШУЄ РЕКРУТАЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни видав приказ своїм бюрам приспішити рекрутацію.

Кажуть, що уряд хоче в короткому часі дістати 95,000 нових жовнірів.

КІНЕЦЬ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ФРАНЦІЇ

ВІШІ. — Французький парлямент величезною більшістю голосів себе розвязав і уступив місце для фашистівського режиму в Франції. За цю зміну голосувало 395 послів; проти лиш 3. Всіх французьких послів у нормальних часах було 618. В сенаті голосувало за зміну 225 сенаторів, а проти був лиш один. Новий суспільний лад у Франції нагадуватиме італійський. Парлямент справді буде задержаний, але він буде мати лиш дорадчу силу, а не законодатну. Сенаторів назначуватиме уряд, а послів будуть вибирати з ріжних корпорацій і професійних спілок.

Сенатор, що голосував проти зміни конституції, називається маркіз де Шамбрен. Він є прямим нащадком генерала Ляфаєта, що брав участь у визвольних змаганнях Америки. На основі цього факту він є також почесним громадянином Америки. Бо рішенням американського конгресу всі прямі нащадки цього генерала є почесними громадянами Америки.

РУМУНІЯ НА ПЕРЕДОДНІ РОЗБОРУ

БУКАРЕШТ. — Тут в чужих дипльоматичних колах таке переконання, що Румунія стоїть на передодні цілковитого розбору поміж Советами, Болгарією і Мадярщиною. Мадярський уряд далі натискає на Румунію, домагаючись звороту Семигороду. Те саме робить болгарський уряд, домагаючись Добруджі.

АМЕРИКА ЗАКЛОПОТАНА МОЖЛИВІСТЮ МОРСЬКОЇ БИТВИ КОЛО МАРТИНІКИ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд щораз більше заклопотаний можливістю морської битви між англійськими й французькими кораблями коло острова Мартиніки.

Про британські кораблі, що далі стоять недалеко від порту, одні кажуть, що вони блокують острів, інші, що вони лише обсервують.

Британська команда каже, що вона не дала французьким кораблям ніякого ультимата.

До французької ескадри коло Мартиніки прилучилася ще ескадра кораблів, що були вислані недавно тому до голяндської кольонії в Західних Індіях.

ЗА СХОРОНИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ АНГЛІЇ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН. — Коли президента Рузвелта питалися ґазетярі, чому так поволи переводиться з Англії до Америки дітей на схоронення начас війни, президент заявив, що відповідальність за це спадає на англійський уряд, котрий ще має па це потрібного числа кораблів.

„Краєвий Комітет Дітей Утікачів", приєднав для акції велике число чільних американців і приступив до кампанії за зібрання на цю ціль пять мілінів долярів.

ПРИЧИНИ ЗАКЛАДУ ЛІҐИ НАЦІЙ.

У Гарвардському університеті в Кембридж, Месечусетс, відбуваються літні конференції в справі сучасних подій. С. К. Ратклиф, кореспондент ґазети „Ди Лондон Спектейтор", висловив на одній з таких конференцій перед двома днями такий погляд на ролю Ліґи Націй в міжнародній політиці:

„Треба признати, що Ліґа Націй мала найлiбше продумані засади міжнародньої етики, знані досі світові. А все-таки перед двома місяцями Ліґа Націй розлетілася. Ліґа була побудована на існуючих системах, а всі вони вперто придержувалися свого стану посідання. Ніхто не хотів із нічого вступитись.

„Рішення Ліґи не йшли впарі з політикою держав, з котрих вона складалася. Ліґа не мала виконної сили ані авторитету. Її існування було вислідом кожночасного компромісу. Хочби в незнатнікій торжественній формі проголошено її рішення, то вона не викликувала одушевлення. Двацять літ проіснувала вона наче тінь, але з її упадком упала теж і всяка так звана міжнародня мораль".

ВИВІЗ КРАМУ В ЕВРОПУ ДАЛЬШЕ ПАДЕ.

Торговельні знавці обраховують, що вивіз краму із Злучених Держав до Европи постійно паде, не зважаючи на великі воєнні замовлення. Вивіз упав на велику скалю в квітні, а ще більше в травні. Водночас зростає вивіз товарів до Південної Америки, до Канади, до Азії та до островів Океанії й до Азії. Це самозрозуміле.

Вивіз до Австралії зріс значно в місяці травні цього року, в порівнанні з попереднім роком, але нічого надзвичайного не зайшло, коли порівнати травень з попередніх літ. Вивіз до Франції й Великої Британії дуже збільшився в травні, але інакше буде тепер. Порівнюючи загальний вивіз краму біжучого року, тобто за перших пять його місяців, із попереднім роком, треба завважати, що вивіз зріс, хоч вивіз в Европу змалів.

ЩО НА НІЙ ГОВОРИЛИ, ІНШИМ НЕ ГОВОРЯТЬ.

Конференція президента Рузвелта й ґенерального почтмайстра Фарлія про краєву конвенцію Демократичної Партії в Шікаґо, де президент Рузвелт остаточно виявив, які він має пляни за свою кандидатуру. Фарлі не хоче сказати, що президент йому сказав.

АНҐЛЬО-ІТАЛІЙСЬКА МОРСЬКА БИТВА

ЛОНДОН. — Англійська адміралія подала до відома, що на Середземнім морі, недалеко острова Мальти, відбулась велика морська битва між італійськими воєнними кораблями й англійськими. В битві брало участь багато кораблів. Це дотепер є найбільша морська битва в цій війні. Англійський комунікат говорить, що після того, як італійці втратили свій найбільший корабель, вони почали відступати. За ними пустились у погоню англійські кораблі і ця битва ще далі ведеться.

РИМ. — Італійські воєнні комунікати стверджують морську битву з англійськими силами та твердять, що англійці зазнали тяжких втрат і почали відступати. За ними гоняться італійські кораблі.

ФРАНЦУЗИ ВІДДАЮТЬ В ЄГИПТІ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН. — Англійський воєнний комунікат говорить, що французи в усіх портах Єгипту піддались англійцям і рішили свої кораблі здемобілізувати, позабирати всі важніші боєві машини й зробити в той спосіб кораблі до бою непридатними. Ті кораблі останутся під опікою англійців аж до кінця війни. По закінченні війни англійці обіцяли французам ті кораблі віддати. Французьких вояків забрали англійські кораблі і відвозять їх до Франції.

Англійська адміралія щераз потвердила, що найсильніший французький воєнний корабель „Рішеліє", який почав плавати всего пару тижнів тому, англійські сили ушкодили так, що зробили його нездатним до бою. Корабель ушкоджено при помочи глибинних бомб, які кинув із нараженням життя з малої лодки під корабель один англійський моряк. Ушкодивши тими глибинними бомбами керівниці корабля, англійці решту доконали при помочи літаків.

Англійські морські сили схопили на Далекім Сході два великі пасажирські французькі кораблі „Іль де Франс", та „Пастер".

ЯПОНЦІ ХОЧУТЬ САТИСФАКЦІЇ.

ШАНГАЙ. — Використовуючи арешт з боку американських властей в Шангаю кількох японських жандармів, японські власти в тім місті почали влаштовувати сильні протиамериканські демонстрації, в яких товпа гостро виступає проти Америки, та домагаються від Америки перепрошення за той вчинок. Водночас з протиамериканськими демонстраціями відбуваються також протианглійські демонстрації. Японські воєнні кораблі інтернували водночас великий цивільний англійський корабель в Шангаю. Японці погрожують, що коли Англія буде спомагати далі Чан Кай Шека, вони нападуть на англійську базу Гонґ Конґ.

ТОКІО. — Японські політичні кола в матернім краю задоволені з заяви Рузвелта, що Америка та Европа повинні мати свої окремі „доктрини Монро". Вони цю заяву пояснюють тим, що Америка почиває нарешті розуміти, що на Далекім Сході Японія повинна мати переважні впливи, так як у західній півкулі переважні впливи має Америка.

ВИНДЗОР ДІСТАВ НОВУ ПОСАДУ.

ЛОНДОН. — Князь Виндзор, бувший король Британської Імперії, дістав тепер від англійського уряду нову посаду, хоч вона є досить незначна. До часу капітуляції Франції князь Виндзор був звязковим старшиною між анґлійською і французькою армією. Тепер він став ґубернатором островів Багама в Західній Індії.

АНГЛІЙСЬКА ЖІНКА СХОПИЛА СПАДУНА.

ЛОНДОН. — Англійський король нагородив одну англійську жінку, яка при помочи рушниці арештувала та взяла в полон одного німецького спадуна, що, ратуючись з літака, опустився на леговаді на землю. Вона звеліла йому підняти вгору руки і відібрала йому револьвер. Опісля віддала владі. Ця жінка належить до жіночого відділу протилетунської оборони.

ПРОРОКУЮТЬ КІНЕЦЬ ЗОЛОТА.

БЕРЛІН. — Німецька впливова ґазета „Франкфуртер Цайтунґ", помістила статтю, в якій твердить, що коли устаткується в Европі новий лад, золото стратить цілком на вартості. Америка тоді зможе собі своє золото держати, пише та ґазета. Вже до війни показалось, що золото не конче потрібне для товарообміну, пишеться там. Тепер є плян його зовсім обезцінити й усунути з фінансового світу.

„ГЕРМАНСЬКИЙ БЛЬОК".

БЕРЛІН. — Націстичний ідеольоґ Альфред Розенберг заявив, що до „германського скандинавського бльоку" входитиме, крім Данії і Норвеґії, також Швеція. Вчисляючи інші краї, що входитимуть в цей германський бльок, Розенберг не згадав про малі прибалтійські держави, ні про Фінляндію, лишаючи їх в орбіті впливів Советів.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ПЕРЕЙДЕ НА ДРУГУ СТОРОНУ?

Дві справи захоплюють тепер найбільше Европу, а з нею й весь світ: Перше, коли почнеться й що викаже націстична інвазія Англії? Друге, чи перейде Сталін на другу сторону?

За відношення Сталіна до Гітлера курсують кожного тижня інші чутки. За одними чутками, вони оба звязані зо собою нерозривно, як сіямські братя, за другими вони звязані зо собою, хіба, як кіт зо собакою, коли їх припняти на один ремінець.

Щодо фактів, то їх можна назбирати багато на підтвердження одного й на підтвердження другого догаду. За ворожнечу між ними промовляє оцінка ситуації, з котрої видно, що кожний добуток Сталіна відбивається відємно для Гітлера, а тим самим виглядає на звернений проти Гітлера. За догад між ними промовляє те, що Сталін не посувається далі, ніж йому дозволяє Гітлер.

Немовби на доказ ворожнечі німецькі пропаґандисти висипалися з нападами на англійців, що це вони намовили Сталіна захопити Басарабію, одначе багато знавців каже, що Сталіна не треба було аж англійцям намовляти захопити Басарабію, бо він це здавна хотів зробити, а останніми часами він почувався до цього просто примушеним. Заставляло його до того почуття, що він зробив велику помилку, ставши до спілки з Гітлером, бо завдяки тій спілці Гітлер став таким могучим, що Сталінова сила в порівнанні малощо не зовсім утратила значіння. У почутті своєї слабости Сталін кидається на всі боки, щоби направити помилку, відзискати втрачену силу, поправити свою ситуацію в відношенні до Гітлера.

Німецька пропаґанда має одначе слушність на стільки, що Англія справді працює за те, щоби розбити спілку між Сталіном і Гітлером та нахилити Сталіна до Англії. Кажуть, що в тім огляді співпрацює з Англією Америка, котра недавно тому перепустила до Росії великий ладунок машинового знаряддя, котрого давніше не перепускала.

Все це вказує на делікатну гру світових сил. Кожна держава пробує вийти з якоюсь користю. Не звертається при тому багато уваги на засади. Їх висувається тоді, коли вони можуть помогти користь добути, їх таксамо вигідно забувається, коли вони можуть перешкаджати користь добувати. Згідно з цею засадою Сталін хотів би піти проти Гітлера, бо боїться, що цей зросте в силу ще більше, одначе він мусить бути обережним, бо звісно й собаці з медведем не грати, бо Гітлер уже тепер може бути для Сталіна занадто небезпечний.

Чутки про американську гру вказують, що питання Сталінової політики є важне й для Америки, котра то правда є зрештою частиною ширшої правди, що в нинішньому світі не можна нічого відділити від решти, бо нині всі справи в світі зо собою тісно повязані в одну цілість залежних від себе частин.

СТАЛЕВІ НЕРВИ В БОРОТЬБІ

Німецько-італійська перемога над Францією поставила цілу Европу в такому положенні, що нема для неї іншого виходу, як здатися на ласку держав берлінсько-римської осі. Із передвоєнних аліянтів осталася сама-самітня Велика Британія. Винстон Чорчил, премієр Англії, мусить робити потягнення, що творять історію. Велитенська відповідальність однієї людини! Хтоб хотів брати на свої плечі долю не лише свойого народу, але цілого континенту?

З подивом треба глядіти на кожне потягнення Чорчила. У самому рішальному моменті він не вагається загарбати фльоту своєї вчорашньої союзниці, Франції, щоб не дати її в руки ворога. А коли французька фльота не хоче йому піддатися, він миттю каже її знищити. Це сталося у цій жахливій морській битві коло Оран, в Африці, дня 4. липня 1940 р. Чорчил розумів, які можуть бути наслідки такого кроку. А всетаки він зважився на нього, знаючи, що це війна і нема часу на довгі роздумування. Знищивши французьку фльоту, Чорчил знищив 36-літній союз Франції з Англією, перечеркнув стільки світлих моментів дипльоматичної та воєнної перемоги цього союзу та поставив Британську Імперію і цілий світ перед довершеним фактом. Не вагався Чорчил прилюдно цілому світові оголосити причини такого рішення. Таки наступного дня виголосив в англійському парляменті промову, з якої видно було його хід думок у часі історичного рішення. Парлямент зісолідаризувався зо становищем Чорчила і дав йому небувале признання.

Як оцінюють становище Чорчила у світі? — Ріжно. Німеччина каже, що це найбільш подлий вчинок в цілій історії, бо Чорчил напав на свого вчорашнього союзника. Бодуен, французький міністер закордонних справ, каже, що це нечуваний випадок в історії. Американська преса стає по стороні Чорчила. Деякі редакційні статті переповнені признанням для Чорчила, називаючи його рішальний крок героїчним подвигом.

Якнебудь приходиться оцінювати рішення Чорчила в такому незавидному моменті, то треба признати, що воно подиктоване інстинктом самооборони і величезного завзяття. Чорчил не капітулює серед страшного умового напруження. В нього нема заломання нервів. В нього є постанова йти в боротьбі вперед аж до кінця, без огляду, який це кінець буде. Його відвага замітніша ще й тим, що після капітуляції Франції, Англія осталася єдиною й осамотненою в боротьбі з переможною німецько-італійською віссю.

НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

(Огляд за тиждень)

Найпомітніша подія, що голосно відбивається в кожному українському серці, це — заняття від большевиків Басарабії та Буковини. З офіційних повідомлень, московських та румунських, вже відомо, що большевики знову сперлися, як на історичному, так і на етнічному принципі — і Басарабія і Буковина населені в більшості тим самим українським народом, що заселює територію Української Радянської Республики, що входить у склад Советського Союзу, і тому мусять належати теж до Союзу. Отже — назверх продовжується акція збирання українських земель до купи.

А насправді? А насправді йде про створення все дальших форпостів супроти Західньої Европи, і особливо супроти Німеччини. Німеччина, що правда, зробила вигляд, що вона зовсім не була заскочена цим советським кроком і навпаки уважає його дуже навіть нормальним, — але нема ніякого сумніву, що цей крок, як і попередній — заняття прибалтійських республик величезними масами військ, зовсім не відповідними до сил спротиву маленьких республик, — має виразно антинімецький характер...

Одночасно з тим виявляються все ясніше шляхи розвитку московського імперіялізму, — він іде далі в напрямку, накресленому давньою царською політикою, і можна бути певним, що в недалекому будучому ми почуємо про спроби большевиків опанувати Босфорську та Дарданельську протоки. Все питання полягає в тому, скільки ще часу Німеччина й Італія потребуватимуть на закінчення війни на Заході. Цікаво відзначити, що і Болгарія і Угорщина мали намір скористати з доброї нагоди і направити, коштом тієж таки Румунії, помилки зненавидженого Версайського миру, але дістали від Німеччини і Італії тверді поради ждати, поки ці держави матимуть вільніші руки...

Цих кілька фактів кидають проміні світла на перспективи дальшого політичного співжиття на близькому Сході Европи, і зокрема на наших землях.

Тепер поза Советчиною залишилися з українських земель тільки Карпатська Україна під мадярами, Пряшівщина під Словаччиною та Холмщина й Лемківщина під німцями. Разом десь коло двох міліонів люду. За цей тиждень не дійшло до нас майже ніяких звісток з Карпатської України та з Пряшівщини. Знаємо тільки, що, внаслідок недалеких подій, настав на тих наших землях великий рух, — не знають люди, чи буде їм краще чи гірше, але відчувають, що буде інакше. Зпід Советчини не доходять тепер жадні звістки. Ані одного листа. В тутешній українській духовній колеґії, що нараховує не менше 30 вихованців зо Східньої Галичини, які все раніше мали якісь вістки чи то здому чи то від знайомих, за останні два тижні не отримано ані одної звісточки. Не знати, що там діється...

І тільки з німецької займанщини отримуємо відомості, що приносять нам „Краківські Вісті". Довідуємося з них, що орґанізаційна робота в культурній та економічній ділянці успішно розвивається далі. Управа Відділу Т-ва „Взаємна Поміч Українських Учителів" в Ярославі подає в „Кр. Вістях" з 26. червня до загального відома, що вона влаштовує для українських учителів вакаційні курси українознавства, що відбудуться в Ярославі від 10. до 30. липня. Викладатиметься: українську мову, історію та ґеоґрафію України, рахунки та руханку в обємі теперішнього навчання в народніх школах. Оплата за курс 20 зол. Для замісцевих буде зорґанізоване приміщення у місцевій бурсі та спільний харч в цій самій бурсі... Кілька годин праці на курсі буде присвячено методиці позашкільної освітньо-культурної праці учителя. Передбачують теж краєзнавчі прогульки по Ярославі та околиці. Одночасно закликається всіх українців учителів, які працювали досі в чисто польських селах, вносити прохання у справі посад в українських школах до поодиноких інспекторатів на Лемківщині, Перемищині, Холмщині, Чесанівщині, Грубешівщині, де відчувається недостача фахових сил (особливо на Холмщині)...

3. березня повстав у Ярославі Український Кооперативний Банк, свою діяльність він розпочав фактично тільки в травні, і ось тепер він оголошує вже свій перший білянс, що виявляється в сумі несповна 4 міліонів злотих. З цього приводу „Кр. Вісті" пишуть: Коли сьогодні на руїнах польського безголовя господарники знову приступають до своїх господарських завдань, примінюють вони нові способи, які дали їм поважні успіхи на попередньому терені їхньої діяльности. Банк для них це не тільки установа, в якій можна затягнути позичку, але господарський чинник, який співтворить поодинокі варстати праці, який посилює їх, і який є покликаний до контролі і співвідповідальности за них. І звідси широка співпраця господарських чинників з Банком та довіря й певність, що саме Банк найкраще виконуватиме господарку їхнім грошем..."

Шкільна влада на українських землях під німецькою займанщиною влаштовує для української дітвори вакаційні оселі в Риманові на Лемківщині та в Окшеві на Холмщині. Час тривку від 10. липня до 20. серпня. До цих осель хотілиб зібрати дітей бодай по одній з кожної школи. Крім того влаштовуються табори юнацтва в Жеґестові для дівчат (від 7. липня до 1. серпня) і для хлопців (від 2. серпня до 27. серпня) і в Турковичах, Грубеш. пов. на такі саме дати.

З цього приводу „Кр. Вісті" присвячують велику статтю про завдання дітвори та вчителів підчас вакацій. Не маємо можливости тут її навіть і коротко переказати.

Е. Онацький, (Рим).

ОБОВЯЗКИ ЖІНКИ-ДРУЖИНИ ДЕРЖАВНИХ ЛЮДЕЙ

Серед нашого загалу все ще панує переконання, що жінка лише до домашньої послуги, без огляду на становище, яке займає її чоловік. Це може й тому, що серед американських українців ледви чи знайдете дім, де чоловік та жінка бралиб на рівні участь у громадському житті. У противенстві до такого поняття дуже різко відбиває факт, що жінка президента Рузвелта постійно, кожного дня, відбуває з кимось конференції, буває на зібраннях, складає й віддає візити та пише в ґазетах про кожен нею перебутий день. Це є товариське життя й пані Рузвелтова багато помагає свому чоловікові в родинно-товариських справах, яких він не всилі припильнувати.

Теперішній кандидат на президента, вибраний Републиканською конвенцією, Вендел Вилкі, має вже клопіт із того, що має вродливу жінку, яка не брала участи в громадянському чи політичному житті. Із цієї нагоди ґазетні репортери вже починають робити ріжні висновки. Вони побоюються, чи пані Вилкі зможе дотримати кроку свому чоловікові. І так, напр. пише Вестбрук Пеґлер для ґазетярського синдикату, репрезентованого видавцем ґазет Скрипс Гаверд, що її жде велика праця вже незабаром. Пані Вилкі не зможе відокремитись від ґазетярів, бо мусить відбувати з ними конференції та вдаватися в розмови („ґазетярське інтервю"). Вона буде виставлена на найріжнородніші запити, поважні, жартобливі, подекуди невмісні, про все, що звязане з політичною діяльностю та минулим її власним і її чоловіка. Просто тому, що обоє вони не знані американському загалові. Коли пані Вилкі відмовиться розмовляти про політику, тоді мусить обмежитися на розмову про моду, про кухню, про жіночі справи, а це теж не її ділянка. Зате дехто закине їй, що вона не вміє йти з потребами й духом часу і тоді її пришпилять. Колиб відмовилася від розмови, то буде ще гірше, бо рострублять, що пані Вилкі не є як слід поінформована про справи.

Дехто з ґазетярських видавців уже запитував про здібности майбутньої пані президентової на полі журналістики, бо хоче заключити з нею умову за писання постійно до щоденників, як це робить пані Рузвелт. Колиб на це пані Вилкі згодилася, то може стати конкуренткою для пані Рузвелт і тоді новий клопіт. Отже, загалом, жінка політика, мусить мати клопіт: як не свій, то свого чоловіка, або й зовсім чужий.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(91)

Поки це в отаманському шатрі діялося, не дармувало реєстрове козацтво по чайках і байдаках. Мушкетами й рушницями не зловживаючи, шаблями примусило старшину піддатися своїй волі. Хто з завзятіших пірнув у воду з розчавленою головою, хто стогнав у ликах, та як прийшла черга на компанію німецьких наємників, то тут уже таки без стрільби не обійшлося. Не так запорізької, як татарської неволі лякаючися, „франки", боронилися, як могли. Одні падали під козацькими шаблями, другі гинули від куль, були й такі, що пробували вікати з байдаків. Кидалися в ріку, та до берега доплививши, там у козацьку неволю попадали.

Не висидів в отаманському шатрі пан Кричевський. Вільним від пут і арешту будучи, вийшов з отаманського шатра й кинувся в воду. Нещастя хотіло, що на березі принишкла купка татарських обірванців. Знатного старшину побачивши, вхопила його, як тільки він рукою за беріг ухопився й на коня посадивши, та ноги бранцеві попід кіньке черево звязавши, до старших своїх почвалала, окуп великий для бея й нагороду для себе обіцюючи.

Тимчасом скрізь по човнах і байдаках не вгавали крики:

— Не будемо братів мордувати! Не будемо ворогам служити! Хай живе нам Гетьман Богдан Хмельницький!

— Хай живе!

— На погибіль! — лунало звідусіль.

Гаморові й окрикам на ріці почали відповідати оклики й вівати запорожців, що тепер уже підступили до самих Дніпрових берегів. Під вечір, коли вже стріли й крики вгаморилися, наблизився до берега сам Гетьман з почотом. Мовчки слідкував за тим, як реєстрова піхота коронного відділу повагом виходила на беріг, як витягала з байдаків полеві фальконети й шикувалася в нові відділи, що їм проводили власні й запорізькі старшини.

— Одного противника менше — міркував собі гетьман. Менше братньої крови поллється — підказувало йому великодушне серце, що тільки в остаточности рішалося на кровопролиття.

З черги почали виступати з реєстрових відділів старшини й наближуватися до гетьманського почоту. Один за другим, прикладав руку до шапки й виструнившися по військовому, рапортували про скількість і якість, про склад старшин і запаси зброї та муніції свого відділу.

Хмельницький дякував старшинам і роздавав їм паролі, всеж таки затурбований думкою, що сталося з паном Кричевським. Дотепер не зарапортував ніхто про нього.

Зрадів гетьман, коли оце, з Дніпрового берега наблизився до нього його давній конюший, а тепер наказний отаман реєстровиків Марко Ілляшевський. Виструнився перед гетьманом і з очима сяючими щастям, рапортував:

— З світлою перемогою поздоровляю Вашу Ясновельможність!

— Спасибіг!

— Уся реєстрова братія з старшинами грецької віри, перейшла до нас. Барабашеві трапилося нещастя згинути першому в замішанні. Решту неповної старшини, я звелів арештувати й перевязати. Та це їх не спасло. Багато їх, коли не всі, погинули в путах...

Хмельницький скривився незадоволено: — Зле , пане отамане!

Марко похилив голову винувато.

— Я мусів їх залишити, а вартові їх урятувати не змогли. Забагато злости й ненависти до них назбиралося в козацьких душах...

— А пан полковник чигиринський? — не витримав гетьман.

— Пан полковник, без деспекту, неволі й при шаблі залишений, скочив у воду й на той бік ріки переплив. Люди наші бачили, як на беріг виходив, а як у плавнях не застряг, то напевне в руки ногайцям попався...

— Краще вже було почесний арешт на нього наложити й мені його живого та здорового доставити.

— В Бозі надія, що панові полковникові волос з голови не впав... — відповів не зовсім певно Марко.

— Ну, спасибіг тобі за те, що зробив доброго, молодче, а за пана Кричевського ти мені подбай, аби я його живого та здорового скоро побачив.

— Приказ, Ваша Ясновельможносте!

— Коли він у руки ногайцям попався, то грошей не пожалій бісурменам. Мій це друг і приятель, як знаєш. Життям йому тільки за моє життя заплатити зможу.

— Приказ, Ваша Ясновельможносте!

Доставлю пана полковника до шатра Його Ясновельможносте!

— Спасибіг і прощавай! — сказав Хмельницький, дивлячись, як два війська — запорізьке низове й реєстрове, наблизившись до себе, зброю презентувало. Високо піднялися прапори, блиснули шаблі, загули літаври й й кількатисячна, мушкетна сальва стрясла повітрям.

Хмельницький покликав вістового.

— Панам запорізьким і реєстровим старшинам переказати, щоб оба війська до ранку в полі затримати. Ранком оба війська до нашого табору над Жовтими Водами вмаширують. Братів наших при вході до табору гідно привітати й мушкетних сальв та бубнів не жаліти! (Д. буде).

КНЯЗЬ І КНЯГИНЯ ВИНДСОР.

Від коли почалася війна між Англією й Німеччиною, на нього звертали багато уваги. Нині він перебуває в Портуґалії, звідки має незадовго виїхати до Америки, щоб обняти уряд ґубернатора Багамських островів, що лежать недалеко від Флориди.

З ДНЯ

КОХАННЯ В ПОЛІТИЦІ.

Ще місяць тому серед англійців і французів панували дружні, сердечні відносини. Тепло і радісно зустрічали французи англійських вояків, що напливали до Франції, аби в обличчі німецької небезпеки скріпити спільну армію. Та армія знаходилась під командуванням французького штабу й англійські вояки не уважались пониженими цим фактом. Зновуж французька фльота знаходилась під командуванням англійської адміралїції і цей факт теж не давав французам причин до нарікань. Економічне життя тих двох країв було скоординоване так, що творило майже одну цілість. Одним словом вони були вже майже зфедеровані в одній імперії, а їх провідники говорили, що по війні буде затверджений цей стан. Громадяни Британської імперії автоматично стануть громадянами французької. Буде одна держава, один парлямент, одна заграничня політика, одна мілітарна сила, одна валюта.

ПЕРЕМІНА.

Велика дружба між французами й англійцями тягнеться вже від кількох десяток літ. За той час часописи обох народів вщіплювали в себе взаїмну любов. Спільний ворог і спільна небезпека закріпляли цю любов і, здавалось, роблять із обох тих народів вічних приятелів, майже братів.

Та прийшов розгром Франції і капітуляція перед ворогом. Уряд Петена почав рятувати перед німцями те, що можна було ще врятувати. Треба було покинути Англію, заключити о к р е м и й мир. Франція лежала на лопатках. Вся її сухопутна сила була знищена вщерть. Залишилась ще тільки морська сила. Але що вона була варта без материнського запілля? Німці „великодушно" згодились, що французьких кораблів не будуть забирати, тільки звелїли їх розброїти та інтернувати. Франція згодилась на все. Бо вдійсности її „згода" мала тільки формальне значіння. Без цієї „згоди" події булиб покотились для Франції ще трагічніше.

КІНЕЦЬ ПРИЯТЕЛЬСТВА.

Також Англія знайшлась у смертельній загрозі. Дотепер вона мала значну перевагу на морі. Колиб французькі кораблі знайшлись у німецьких руках, та перевага зниклаб. Німецько-італійська ф л ь о т а разом з французькими кораблями, могла переважити англійську фльоту. Німці справді великодушно о б і ц я л и, що французьких кораблів забирати не будуть, але де була запорука, що вони ту обіцянку додержать? Ті кораблі всеодно знаходились у німецьких руках, навіть коли вони стояли нечинно в французьких портах.

Англія рішилась скоро ділати. Вона напала на ескадри французьких кораблів і почала х затоплювати, або брати в полон. В такий спосіб затоплено десятки великих французьких кораблів, а десятки забрано в полон. Ця боротьба ще не закінчена. Англійські кораблі далі полюють на французькі і зводять з ними криваві битви. Гине при тім чимало людей по обох боках. Недавні приятелі перемінились у ворогів. З пімсти за це французькі літаки бомбардували Ґібральтар. Водночас французька преса заповнена гіркими докорами на адресу англійців. Вона називає їх тепер непереборливими словами.

Впродовж кількох тижнів скінчилось те політичне „кохання", яке виплекувано в обох народів впродовж довгих десяток літ.

„НЕ ВСІ ТІЇ ПОБИРАЮТЬСЯ..."

Ось так закінчилась так велика і довга англьо-французька дружба. Ми не входимо тут у суть самої справи й не осуджуємо та не хвалимо одної, чи другої. Зазначуємо лиш засадниче, психольоґічне явище: Як плитко під шкірою спочиває любов одного народу до другого! Як легко та любов зникає, коли вимагають цього себелюбні національні інтереси!

Маршал Петен, голова теперішнього французького уряду, воював разом з англійцями в минулій світовій війні. Сентимент „вояцької дружби" повинен сидіти в його серці глубше, ніж у когонебудь іншого. А всежтаки це він рішився на розрив з Англією і капітуляцію перед німцями; він виголошує тепер на адресу англійців терпкі слова перестороги і погроз.

ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ.

Цей приклад придається і для нас, для нашого домашнього вжитку. Бо в нас також існують „політичні кохання", ріжні „фільства", рахування на чужі народи. Але ці наші „кохання" сидять нераз далеко глибше під шкірою, ніж, наприклад, у французів. Коли ми закохуємось у якімсь чужім народі, то закохуємось по вуха. В політичнім коханні ми сталі і вірні, навіть тоді, коли замісць взаємности зазнаємо від нашого „милого", кольку під ребра.

Бути сталим у політичнім коханні — це є засада більшости наших суспільних діячів. Вони не лиш самі додержують цеї сталости, але й тяжкими словами дорікають іншим, коли хтось посміє від цієї любови відступити. „Виж рік, два, десять літ тому, були приятелем цеї держави, а тепер від неї відступаєте?" — закидають вони такому зміникові і з гордощами вказують на себе, мовляв, вони ціле життя заховали вірність одній державі, хоч та нераз копала їх і явно нищила українську визвольну ідею.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Піврічні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться в неділю, 14. липня, в 12. годині вполудне, в салі парохіяльній при Оклей і Райс ул. Буде зданий піврічний фінансовий звіт контр. комісії й інші важні справи будуть вирішуватися. Просимо всіх членів і членкинь прибути на ці важні збори. — Ф. Васильковський, предс.; О. Дутчак, кас.; Т. Шпікула, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в пятницю, 12. липня, в годині 7:30 вечір, в тов. Дроня. Проситься членів прибути на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ХТО ВИБРАНИЙ У МЕКСИКУ?

Кандидат ґенерал Мануель Авіля Камачо. Кандидат ґенерал Хван Андру Альмасан.

„ЛЬОТТА СВАРД"

ТОВАРИСТВО ФІНСЬКИХ ГЕРОЇНЬ.

Фінляндія, в давнину, це була країна селянських бояниня-героїв, що працюють на чорній землі, звалюють по лісах великі дерева, майструють санки, лещети, збивають лодки та човна, стріляють із лука, трублять в ловецькі роги, а ввечері співають мелянхолійні пісні, якщо не бються до крови за сусідні дівчата... Так говорять про стару Фінляндію історія зперед тисячі років.

Та Фінляндія це також молода країна, із своїми національними аспіраціями та правом на життя, країна, яка — як не можна краще — стверділа на собі віщуюче окреслення: Малий край — велика нація, мала історія — великий приклад.

Сьогодні, — Фінляндія — це країна, яка своїм спротивом московському наїздникові та кривавим змагом за свою незалежність здивувала ввесь світ.

Сталося це не без малої допомоги й посвяти фінського жіноцтва, а в першу чергу фінських героїнь — товариства „Льотти Свард".

Та щоб добре зрозуміти саму суть і головні напрямні товариства, треба сказати хоч кілька слів про фінський фемінізм та його історію.

Фінляндія належить до перших європейських країв, в яких жінка отримала рівноправні права з чоловіком. Вже почінаючи з 1878. року, фінка має право голосування до сільських рад, а від 1906. року право виборів (виборцем і кандидатом) до фінського парляменту та право на всі професії й карієри, за вийнятком священичого й військового стану.

Цей доступ, на рівні з чоловіками, до всіх державних установ і професій не змінив душі фінки. Як і передтим, фінка залишилася скромною й гідною своїх прав та справедливости в своїх домаганнях. Як і передтим, вона остала далі — хіба що в ширших рамках — на сторожі традиційних фінських жіночих чеснот, ідучи завжди рівнож і плече об плече (а не в розрізі) зо своїм чоловіком. Фемінізм для фінки — в її очах — був завжди не так, може, законним домаганням на рівні права, як певного рода необхідностю для неї повинністю, обовязком, місією — служити свому чоловікові, родині, батьківщині.

Але тут не треба забути, що це були чоловіки, які перші видвигнули питання рівноправности для фінської жінки. Самі підвалини для фінського фемінізму — чиж не поклав їх, ще в 1848. році, великий Й. В. Шнельман, основник і творець національного фінського руху?! Чиж не його це слова, що „для завершення великих ідей у людських серцях, необхідна поміч жінок"?!

Свої нові завдання й обовязки фінка зрозуміла, і зрозуміла їх не лише серцем і своїм чуттям, але свою розумом і мізком. Ціла фінська історія другої половини девятнадцятого століття звязана з фінською жінкою. Чи то збирання народніх пісень і поезій, чи архівна праця над старою фінською історією, чи врешті організація соціяльної забезпеки над дитиною — всюди й скрізь ми бачимо фінку, із тим самим гарячим завзяттям та палкою енергією.

Требаб довго говорити про всі фінські жіночі товариства цієї епохи. Вдоволімся лише найбільшими. А ними є товариства **„Март"** (самарянок) і **„Льотти Свард"**.

Перше з них заложене в 1899. році; задля мовного розгалуження, воно розділюється внедовзі на два товариства: **„Марти шведські"** (шведської мови) й **„Марти фінські"** (фінської мови), які одначе — так одно, як і друге — мають ту саму програму й ціль: розвивати якнайбільше професійні здібности поміж фінським жіноцтвом та просвічувати й якнайбільш ширити освіту поміж фінськими селянками. Під надзвичайно вмілою управою, ці два товариства скоро стають сторожами національних фінських традицій, заховуючи в своїх засадах не лише народню ношу та звичаї, але й старо-традиційні домашні роботи — як ткацтво та виробництво ляльок — які завжди були у великій почесті для кожної фінки.

Друге товариство, **„Льотта Свард"**, за опікунку свою бере Льотту Свард — фінську героїню з 1809. року, яка прославилася в бортьбі проти московського наїздника своєю легендарною очайдушністю, відбуваючи всю воєнну кампанію в рядах перших і найбільш завзятих борців-вояків. (Фінський національний поет Рунеберг присвячує їй одну з найкращих своїх поем).

Це товариство фінських льот складається зо 100,000 фінок-добровольців, з у с і х професій і шарів суспільности. До певної міри, воно тісно звязане спілкою й співпрацею з „Горожанською Сторожю" — другим фінським товариством (чоловіків), якого девізою є релігія, домашнє огнище та батьківщина.

З а к о н и членок „Льотти Свард", що їм повинуються присягають вони в церкві, наказують їм:

1) Розвивати в народі оборонцу волю та рішучість;

2) Виконувати санітарну Службу та службу харчевого постачання;

3) Дбати про одежу й вистрій „Горожанської Сторожі";

4) Виконувати адміністративну роботу та старатися про добровільні датки та пожертви на оба товариства;

5) В часі мира — заниматися ще частим уряджуванням ріжних свят (публичних і спортових) і їх прохарчуванням;

6) **В часі війни — бути завжди на поготівлі й готовими кожної хвилини до обнятя всіх місць і професій** (крім військової служби), **щоб тим дозволити чоловікам іти збройно в обороні батьківщини.**

Льотти-санітарки відбували у Гельсінкі й Вільпурі спеціяльні до цього шостимісячні курси, під проводом найкращих лікарів та університетських професорів. Їхнім обовязком не тільки піклуватися хворими й раненими, але й теж достачати потрібний персонал для військових лічниць і амбулянсів. Льотти-кухарки проходять професійні курси варення, ведення полевих кухонь та харчевого постачання. Льотти-кравчині, крім курсів звичайного кравецтва, побирають лекції й військового кравецтва достачаючи в часі війни для вояків необхідну скількість білля та мундурів.

Як і вояки, фінські льотти носять військову одежу, з тою тільки ріжницею, що не мають права на ношення зброї. Добровольці свого обовязку, вони задоволяються лише скромною (але водночас якою героїчною!) ролею, поширення домашнього огнища на цілу батьківщину, заховуючи при цім традиційне завдання кожної жінки: заохочувати, живити, піклуватися, одягати...

В цій маленькій країні — Фінляндії, де кожна жінка може занимати найбільш високі державні посади й місця, і з найбільш блискучими титулами професорських і міністерських заслуг, в цій маленькій країні жінка добровільно цього зрікається, полишаючи це своїм братам і подругам, щоб взятися самій за дрібну й анонімну роботу, часто тяжку й відповідальну, але й яка необхідна для кожного народу й нації. Ця їх добровільна самопосвята виборених прав і їх зречення на користь своєї батьківщини д а є фінським льоттам ту високу моральну красу, якою, не знати, чи може похвалитися досі якийнебудь край. — („Укр. Слово", Париж).

СЛУЖАНЕЦЬ ПОМАГАЄ ПРАВИТИ ВЕЛИКОЮ ДЕРЖАВОЮ

Дуже інтересний комунікат подав до преси през. Рузвелт з нагоди смерти дверника в Білому Домі, Петрика Мек Кенни, що саме помер в Джорджтавн шпиталі в Вашінгтоні на ниркову недугу, після 65 літ життя.

Дверник у Білому Домі має за завдання звідомляти господаря, отже кожночасного президента, про появу гостя, що прибув, очевидно, за попереднім порозумінням. А що таких гостей повно кожного дня, і то гостей з цілої Америки та з цілого світу, то треба й відповідної зручности, щоб з ними дати собі раду. Небіжчик Мек Кенна мав талант і вмів його використати для добра кожного президента. Він усіх їх вважав для себе однаковими і не сказав нічого умного про ні одного з них. Одна нюйорська накладня книжок обіцяла йому добру нагороду, коли перекаже свої спомини, щоб можна видати їх книжкою, але Петрик відмовився. Не хотів зраджувати тайн своєї служби, хоч як цікаві булиб його спостереження для будучности. Та всетаки дехто довідався від Петрика про котрогось президента. І так, кажуть, він найбільше цінив през. Кулиджа за його точність. Кулидж, за його думкою, працював як годинник. Приходив до бюра точно в годині 8 і першою його роботою було перейти до всіх бюр та побачити, чи всі урядовці прийшли в час. Коли хто спізнився, тому звичайно казав Кулидж: „Вкінці й ви вже прийшли".

Якуж прислугу міг дверник робити для президента, крім сповнювання обовязків звичайного служанця? — Видко, що й служанець може мати характер і знання, бо кожен президент вважав його своїм приятелем. През. Теодор Рузвелт звернув на цього айриша увагу, коли він був побігущим хлопцем в яхтовім клюбі в Ойстерз Бей і взяв його на дверника Білого Дому. Коли цей дверник недавно захворів і його взяли до шпиталю, теперішній президент післав до нього такий зазив: „Вертайся скоро, бо я тебе потребую". А як МекКенна помер, то президент сказав у своїй заяві між ін. таке:

„Я вважав Петрика МекКенну своїм приятелем і тому я потрясений до живого його смертю... Ніхто ніколи не зможе його заступити. Як дверник багатьох президентів, він знав майже кожного, хто приходив до Білого Дому. Та не лише знав він тих гостей з обличчя. Він знав особистий характер майже кожного визначного громадянина, впродовж останніх 40 літ.

„Він був знаменитим суддею людського характеру. А тому, що я був у близькій з ним приязні, він був у спромозі помагати мені при ріжних нагодах і ріжнородними способами впродовж довгих років".

Останній розділ в комунікаті президента є найвищим признанням для людини, що була властиво служанцем. Але цей служанець інтересувався долею свого краю і старався помогти йому в той спосіб, що давав свої ради президентові держави. Знаменита притока до застанови тим українським патріотам, які думають, що служити нації можна лише тоді, коли посягнуть по керуюче становище в нації, в установі, в громаді.

УБИВНИК.

Френк Свйонтек, 19-літній мешканець Бофало, Ню Йорк, що признався до вбивства брата й сестри.

З ТЕАТРУ й МУЗИКИ

МАЗЕПА ЛІСТА В НЮЙОРСЬКІМ МУЗИЧНІМ СТАДІОНІ.

Недавно подали ми новинку про віднову циркової штуки „Мазепа" Мільнера в Кавнті Тіейтер у Соферн, в стейті Ню Йорку, а тепер приходиться записати нове заінтересування Мазепою, але вже на чисто музичному полі.

Хтось відгребав музичний твір великого мадярського композитора Ліста й обіцює відограти його в нюйорськім Музичнім Стадіюм. При цій нагоді нюйорська преса не лише подає ближчі дати про написання музичного етюду „Мазепа", але також й уривки з історії України, по скільки вона звязана з життям українського гетьмана, Івана Мазепи.

Ліст написав свій етюд під враження поеми французького письменника, Віктора Іґо. Іґо оголосив свою поему „Мазепа" в 1828. році, але Ліст знав її в рукописі перед тим і скомпонував свій етюд ще в році 1826, отже два роки перед появою Іґового твору. Ліст переробив свій музичний твір кілька разів. Раз у 187, а другий в 1841. році. Аж коло 1850. року перероблено фортепіянову композицію Ліста на орхестральну. Ліст самий дириґував надворною орхестрою, коли виставлювано вперше зорхестрований етюд „Мазепа" в неділю, 16. квітня 1854. р. в надворнім театрі великого князя у Веймарі, в Німеччині.

Тим разом нюйорські ґазети подають життєпис Івана Мазепи, героя музичного етюду Ліста, за Британійською Енциклопедією. Згадують за боротьбу Карла XII. проти царя Петра Першого і за союз Мазепи з Карлом, за змагання України до волі і за траґічний вислід битви під Полтавою в 1709. р. Тому, що етюд „Мазепа" опертий на поемі Іґа, в ньому наведені слова поеми Іґа, а головною темою етюду є фантастична втеча Мазепи, привязаного до коня, в українські степи. Цю дику втечу старається віддати музика Ліста. Орхестра пробує відтворити боротьбу степових вітрів із герцьом коня та окликами козаків, що витають Мазепу, коли він прибув до них.

С.

„DU BARRY WAS A LADY"

Етел Мермен, це очевидно „лейді", а Берт Лар веселий король Людвік Пятнацятий, як вони виступають у знаменитій музичній штуці в „Форті Сікст Стріт Тіейтер".

ПРОДУЦЕНТ ПОКАЗУЄТЬСЯ ТЕАТРАЛЬНОЮ ЗІРКОЮ БРОДВЕЮ.

Б. Ґ. ДеСилва дістає признання за виставлення в Ню Йорку двох музичних штук.

Дивним ходом обставин у театрі, найновішою зіркою Бродвею є не актор, а продуцент, Б. Ґ. ДеСилва, що приїхав сюди з Каліфорнії останньої осени й доконав тут штуки, якої не доконав ніхто в останньому десятиліттю, бо виставлення в одному сезоні двох музичних штук.

Шарадами пісні і танців, що розходяться з ателіє ДеСилви, є: "DU BARRY WAS A LADY", що тепер уже добігає кінця восьмого місяця в "46TH STREET THEATRE" з Бертом Ларом і Етелом Мерменом у зіркових ролях, та "LOUISIANA PURCHASE", котра добилася за пів місяця популярности в "IMPERIAL THEATRE" такими маґнетичними особистостями, як Вилйем Ґакстон, Вера Зоріна, Виктор Мур і Айрін Бордон у цій трупі, густо висадженій зірками.

Віруючи твердо в славні імена, ДеСилва пішов за цею думкою й в цих штуках і наняв до них найкращих композиторів і лібретистів. Партитура до „ДюБарі Воз е Лейді" представляє твір Кола Портера, а текст вийшов зо спільної праці Герберта Філдса й ДеСилви. „Луісіяна Перчес", з другого боку, має пісні Ірвинґа Берлина, мимоходом кажучи, перші композиції Берлина, від вісьми літ. Діяльоґи, оперті на оповідання продуцента ДеСилви, походить спід пера Морія Рискинда, що співпрацював з Джорджом Кавфманом при творенні музичної комедії „Оф Ді Ай Синґ", що дістала нагороду Пулицера.

Хоча ДеСилва приїхав з Каліфорнії перебрати ролю начального імпресарія до пісень і танців у сезоні, він виставляв фільмові штуки в Голівуді за останніх пять років, — вдійсности він був сущною частиною Бродвейової сцени через останні два десятиліття. Будучи на спілку з Джорджом Ґершвином автором „Ля, Ля, Лусіл", його першої штуки в правильному театрі, ДеСилва скоро піднявся до височин, в спілці з Лю Бравном і Рейном Гендерсоном, створивши такі успішні сценічні штуки, як „Мангетен Мері", „Фолов Тру", „Ґуд Нюз", „Флайинг Гай", „Голд Еверитинґ" і шість видань „Скандалів Джорджа Гвайта".

Його перша проба в ролі імпресарія відбулася шість літ тому, коли він виставив на сцені штуку „Тейк е Ченс", на спілку з Лоренсом Швобом. Цього року він виступає самий.

Не задоволяючися лаврами на новім менаджерськім полі, ДеСилва вже займається надходячим театральним сезоном. Він уже переговорює з Гербертом Філдсом і Колом Портером про нові штуки для Бродвею, а ті, що знають Таймс Сквер, кажуть, що вони втрійку створять щось таке, що ще перевищить і „Дю Барі Воз е Лейді" і „Луісіяна Перчес".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. Зап. Січ, від. 155., відбудуться в неділю, 14. липня, в гали У. Н. Дому, в годині 3. пополудні. Проситься всіх членів явитися, бо є важні справи до полагодження. Уряд і контр. комісія здадуть справоздання за 6. місяців з діловодства. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. Рівнож взивається довгуючих за вирівняння свого довгу. — Іван Макар, предс.; Василь Дригинич, кас.; Андрій Яричевський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Піврічні збори Укр. Тов. Січ, від. 39., котрі мали відбутися 14. липня, відбудуться в неділю, 21. липня, в сали У. Н. Дому, точно в годині 3. пополудні. Буде звіт контр. комісії. Приймання нових членів. Є теж інші важні справи до полагодження. Тож обовязком членів є на ці збори прибути точно начас. Не явившийся член буде потягнений до відвічальности. — А. Гайдук, предс.; І. Лесюк, фін. секр.; А. Кудлик, кас.; І. Каменюк, рек. секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Звичайний мітинґ Тов. Українська Січ, від. 182., відбудеться в неділю, 14. липня, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасайк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи. Тому проситься всіх членів прийти на збори. Довгуючих членів проситься прийти і вирівняти свої належитости. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

КНУТ ГАМСУН І СІҐРІДА УНДСЕТ

Кнут Гамсун, норвезький письменник світової слави, відомий із своїх пронімецьких симпатій. Як вірний адепт інтеґрального пацифізму (чи це в нього справді пацифізм?), він не завагався вже в перших днях норвезької кампанії порадити своїм співгорожанам, — скласти зброю.

Не так поступила письменниця Сіґріда Ундсет, теж великий норвезький талант та лявреатка нагороди Нобля. В першу чергу, як завзята патріотка й норвезька, вона, у відповідь Кнутові Гамсунові, виступила перед норвезьким радіом, закликаючи, в своїх палких промовах до боротьби з наїзником. „Нехай не буде ні одного норвезького серця, яке ваґалосяб у цю важливу для нації хвилину виповнити свій обовязок перед своєю батьківщиною й історією!"

Через розвиток дальших подій, авторка „Христини Лявранcдаттер'' примушена була покинути свою рідну місцевість Ліллеґаммер і схоронитися до Швеції, до Штокгольму, куди вона нарешті прибула, по довгих перипетіях і пригодах. Як одною з перших новин, вона одержала вістку, що її старший син поляг геройською смертю в кривавому бою під Гауґаль.

ПОДРУЖА ЗІРОК.

Карол Лендис і її чоловік Вилис Гонт, відомі фільмові актори.

Бенедикт Стасів.

ДЕЩО ПРО ВОДОПАДИ

Водопад, це місце, де річка спадає нагло згори віділ, внаслідок того, що дно річки творить у цьому місці замітний поріг. Причини появи такого порогу на шляху, куди пливе річка, можуть бути дуже ріжні, в усякому разі водопади появляються там, де річка не мала ще часу вирівняти собі рівномірно нахиленого річища. Тимто водопади вказують на те, що шлях ріки ще молодий і не викінчений.

Висота порога в річці, а тим самим і водопаду, може бути дуже ріжна. В кожному разі вода, спадаючи водопадом, пориває зі собою більше або менше каміння та кидає ним об дно водопаду й таким способом витворює у цьому місці заглиблення, часто зі стрімкими стінами.

Маса води, каміння й піску, що їх вода несе, розвиває дуже руйнівничу роботу в тих місцях, де спадає прямовісно, де її спад найсильніший. Безнастанний натиск кинених удід водяних мас поглиблює раз-у-раз дно водопаду, нищить основу порога, руйнує задню стіну водопаду, скелі, куди вода тече, кришаться на шматки. І скельна плита вгорі, що сторчить поземо над пропастю, під силою власного тягару обломлюється й валиться.

Стіна порога не рівна площина, вона вгнута досередини так, що нераз можна зовсім безпечно стати коло стіни спершись на якусь опору — а вода собі згори ллється. Бож вона летить у деякій віддалі від стіни, плита вгорі вистає наперед. Але як вона зломиться, тоді якийсь час вода спадає стіною, доки водопад знову не підгризе порога.

Слід зазначити, що вода, дійшовши до берега пропасти, не паде зараз прямовисно, але набирає деякого розгону й летить по кривій лінії, трохи дальше від лінії прямовисної. Звичайно спад річища до водопаду й після нього лагідний, і колиб його не було, він мусів би бути далеко стрімкіший. Тимто завдяки водопадам терпить менше від руйнівничої роботи річки її річище й береги впродовж цілої її довжини, а головна руйнівнича сила біжучих вод — їх енергія, виладовується в водопаді.

Водопад не залишається все на тому самому місці. По довшому часі він посувається щораз більше взад, а заразом стається щораз нижчий, доки нарешті ріжниця рівня між обома долинними ступнями не вирівняється.

В горах водопади — це часте явище, бо потоки, а то й ріки, що там пливуть, творять шипоти й малі спади. Такими самими водопадами є Дніпрові пороги, хоч там поодинокі ступні ґраніту не надто високі. Бистрі ріки й водопади можна використовувати для витвору неймовірно великої електричної енерґії.

Наші карпатські річки і потоки виконують у своїй течві велику роботу, якої потужність можнаб використовувати, а яка безслідно пропадає. Докладніше беручи, вода, що біжить, зужиткує свою силу, незапряжену й не використовувану у промислових установах, на руйнування річища, берегів і довколишніх піль.

Праця наших карпатських рік і потоків, що її використовують тепер у малих млинах і трачках, не стоїть у жадному відношенні до тої праці, що вони моглиб ще дати. Правда, наші гірські річки й потоки малі, а не такі великі як Дніпро, але за те спад їх рушуче більший і вони бистріші. Тимто наших карпатських річок можна теж із великою користю вжити до порушування потрібних машин.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 19. червня 1940. року помер у Шікаґо, Ілл., член Бр. св. Стефана, від. 221. У. Н. Союзу,

ТЕОДОР КАМІНЕЦЬКИЙ.

Похорон відбувся 22. червня 1940. р., при участі рідні й членів від. 221. У. Н. Союзу.

Покійний родився в селі Борова Гора, повіт Цешанів, Західня Україна.

Лишив у смутку одну дочку. Вічна Йому память!

Т. Ш., секр.

ТАРЗАН Ч. 49. У замкненні.

Коли Маріка замкнула Джейн у вязничній каюті, вона повісила собі на шиї ключ від цієї каюти й подалася в іншу сторону.

Капітан МекҐреґор спробував відчинити каюту, щоб звільнити Джейн, але двері були засильні.

Коли Джейн знайшлася в каюті, вона інстинктовно закликала Тарзана на поміч. Притім вона побігла до каютового вікна, щоб його відчинити.

Але вікно було сильно заперте. Тоді вона зрозуміла що це значить, а саме: повільна смерть без приступу повітря!